

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in

Licejska knjižnica

Ljubljana

Redništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

Telefon štev. 552

LJUBLJANA, dne 8. novembra 1923.

Telefon štev. 552

ŠTEV. 132.

Poincaré o gospodarskem položaju v Nemčiji.

Francoski ministerski predsednik Poincaré je imel dne 1. t. m. ob priliki odkritja spomenika padlim junakom v Neversu govor, v katerem se je dotaknil reparacijskega vprašanja ter orisal gospodarski položaj v Nemčiji takole:

»Mnogo poprej, ko smo zasedli Porurje ter vzeli v svoje roke jamašva, je nemška vlada sistematično organizirala svoj bankrot. Ako nudi danes Nemčija strašen pogled uničene države, katere en del prebivalstva je prisiljen, da berači in drugi del se širi s svojim bogastvom, je treba pripisovati dejstvu, da je hotela Nemčija to sama. Dežela ni obubožala, ampak samo država in srednji sloji. Nemčija je še vedno bogata, ima na svojem ozemlju neizmerne vire bogastva, katerih so se veliki industrijalci na škandalozen način polastili. Te vire industrijalci in bankirji izrabljajo, ne da bi pri tem kaj dali državi in proti katerim se država ne upa nastopiti z energično akcijo, da bi tudi oni izpolnjevali dolžnosti državljanov. Odhod izvira navidezna revščina države in pa preresnična revščina intelektualnih slojev, malih trgovcev, malih obrtnikov in delavcev; toda nemški kmet ni nesrečen, nemški kmet živi udobno in ima v svoji posesti zemljo, orodje in živino, stvari, s katerimi danes francoski kmet ne razpolaga. Kar se tiče velikih zemljiških lastnikov, ki niso obogateli kakor industrijalci in trgovci, ampak so se znašli okoristiti od inflacije. Znali so si pridobiti ogromne vsote in ravno ti lastniki propagirajo za pruski militarizem. Edino na ta način si lahko razlagamo dejstvo, da so socialisti in demokrati za to, da Nemčija plača prejkomogoče vojno odškodnino. Veliki posestniki, mogočni industrijalci in bankirji, ki imajo v rokah nemško bogastvo, so ga znali spraviti na varno v inozemstvo. Oni, z eno besedo povedano, ki imajo denar, nočejo plačati. Vlada, ki bi hotela izpolnjevati svoje obveze, bi jih lahko prisilila, da plačajo. Toda niti ena izmed vlad, ki so sledile druga drugi v Berlinu, ni imela poguma oprostiti se one birokracije, ki je še vedno zastrupljena od imperijalistič-

nega duha. Nobena nemška vlada ni imela poguma zaustaviti propagando po maščevanju in sovraštvu, ki jo pospešujejo dan za dnem nemški nacionalistični krogi.

Nobena vlada ni imela poguma preprečiti to propagando, ki se je širila po šolah in v armadi, nobena vlada se ni upala razorožiti vojaštva v smislu versailleskega mira. In na ta način so nemške vlade pripravljale ugodno polje sedanji zmešnjavi v Nemčiji.

Poincaré je zaključil takole: Ni je bolj enostavne in odkrite stvari, kakor je zadržanje Francije. Mi nimamo nikakih skrivnih namenov, toda mi tudi nočemo, da Francija propade in da se na ta način obogatijo nemški magnati, katerih samoderžtvo pravzaprav še vedno vlada nad

demško republiko. Nočemo, da nemška država kuje načrte za maščevanje, da nemška država gre celo v Ameriko in dela proti edinstvu Francije. Nočemo dalje, da nemška vlada protestira proti vrnitvi Alzacije - Lotarinške v naročje njene matere. Tudi nočemo, da še nadalje organizira vojaštvo in gradi obrambna sredstva. In to je vse. Mi nismo napadli nikakega ozemlja, spoštujemo svobodo vseh narodov, želimo živeti s svojimi zavezniki v prijaznih in zaupnih odnosih in konečno ne zahtevamo ničesar drugega, kakor da vzpostavimo z Nemčijo odnose dobrega sosodstva. Toda tu je pogodba, ki je zapečaten s krvjo naših mrtvih. Ta pogodba je sveta stvar, katere ne bo smel takniti nihče.

Odpiranje in zapiranje trgovin.

Ker od več strani prihajajo vprašanja, kakšni predpisi veljajo glede odpiranja in zapiranja trgovin, priobčujemo sledeča pojasnila:

V smislu odloka ministrstva za socialno politiko z dne 7. julija 1922, št. 4797/IV veljajo, dokler ne izide nov pravilnik k zakonu o zaščiti delavcev, glede delovnega časa po trgovinah dosedaj tozadevno obstoječi predpisi v posameznih pokrajinah. Poemtakem je za Slovenijo še vedno veljaven zakon z dne 14. jan. 1910, št. 19 drž. zak. o zapiranju trgovin, ki pravi:

V trgovskih obratih, v spedijskem obratu in v prodajalnah produkcijskih obratov morajo imeti pomožni delavci po končanem dnevnem delovnem času neprekinjen počitek najmanj 11 ur. Za kočijaže in spedijski obrat mora neprekinjen počitek znašati najmanj 10 ur.

Med delovnim časom morajo dobiti pomožni delavci opoldanski odmor. Ta se more dati vsem pomožnim delavcem obrata istočasno, ali pa izmenoma, in mora znašati, če je popolnansko delo daljše kakor 4 ure in če pomožni delavci obdujejo izven hiše, v kateri se nahaja trgovina, najmanj poldruge uro, sicer pa najmanj eno uro.

Pri obratih, kjer se prodaja v prostorih, ki so odprti za stranke, morajo biti lokali s pripadajočimi konforji in skladišči vred zaprti v času od 8. ure zvečer do 5. ure zjutraj.

Le prodajalne živil smejo biti odprte do 9. ure zvečer. Stranke, ki so ob času zapiranja že v trgovini, smejo biti še postrežene.

Ministrstvo trgovine in industrije oddelek v Ljubljani more po zaslišanju trgovske in obrtniške zbornice dočasnih občin kakor tudi dočasnih združenih načelstev in pomožniških odborov odrediti, da se v nekaterih občinah ali v gotovih delih občin tekom celega leta ali tekom določene dobe ali ob gotovih dneh zapira še bolj zgodaj, med sedmo in osmo, odnosno deveto uro zvečer, odnosno da se odpira šele pozneje, po petih zjutraj. Ta odredba velja lahko za vse obrti ali pa le za nekatere kategorije.

Ob semenjskih dneh se smejo odpirati trgovine s tržnimi predmeti že z začetkom semenjskega časa.

Določbe o minimalnem počitku pa ne veljajo: 1. za dela ob priliki inventure, 2. za preselitev odnosno novo ureditev trgovine, 3. za obisk semnje, 4. za dela, ki jih je treba takoj izvršiti, da se zabrani pokvara blaga odnosno ob priliki nujne sile, 5. razen tega ob največ tridesetih dneh v letu.

Če nastopi skrajšanje počitka za pomožne delavce v primerih pod točko 1. do 5., zadostuje prijava obrtni oblasti, v primeru pod točko 4. tudi naknadno v teku 24 ur. Če pa v primeru pod točko 5. nastopi še vrhu tega okrajšanje časa, ko je

trgovina zaprta, določi izredni čas zapiranja in določne dneve obrtna oblasti I. stopnje po zaslišanju pristojnih združenih načelstev odnosno pomožniških odborov splošno, ali pa za posamezne trgovinske panoge in kraje.

V posameznih zdraviliških, kjer je promet v večernih urah posebno živahen, more za čas sezone v celoti ali deloma razveljaviti določbe o minimalni dobi počitka pomožnih delavcev, odnosno o času, ko morajo biti trgovine zaprte, minister trgovine in industrije v sporazumu z ministrom za nožranje zadeve po zaslišanju trgovske in obrtniške zbornice, kakor tudi dočasnih združenih načelstev in pomožniških odborov.

Za podaljšano delovno dobo ima pomožni delavec pravico do primerne posebne odškodnine.

V času, ko so trgovine zaprte, je prepovedano prodajanje blaga od kraja do kraja in na cesti, v kolikor glede prodaje blaga po cestah ne pripušča izjem obrtna oblasti.

Gori navadene določbe veljajo tudi za blagovni promet konsumnih društev in drugih pridobitnih in gospodarskih zadrug.

K. P.:

Špekulacija v poštah znamkah.

Danes zbira ves svet znamke; na filatelističnem polju se najdejo vsi narodi v enakem pojmovanju, da je poštna znamka kupčijsko blago, s katerim se trguje, kakor z devizami.

Leta 1840. objavlja znani svefovni list »Times« oglas, v katerem se iščejo pošne znamke, ki so postale ravno tedaj šele frankovalno sredstvo za pošne pošiljke.

Sicer dočasniki ni iskal znamk za zbirko, ampak da ž njimi tapčira svojo sobo, pa kmalu nato so se pojavili drugi oglasi, ki so pa že povpraševali za znamkami v filatelistične svrhe.

Zbiralci poštah znamk so se polagoma združili v društva, katerih je danes nebroj širom celega sveta.

Filatelistična veda je sedaj jako razvita in obsega precej obširno znanstveno literaturo. Razvoj filatelistične podpirajo živahne menjalne zveze, razstave, predavanja, časo-

viči ačije niti je ne morejo vzdrževati, ako glavni in edini vzrok odpade. Oni pa morejo, in v tem leži njihov pomen, za to vprašanje imeti vpliv na višino ačije, ako ona že obstoji na prvi podlagi.

Z ozirom na to bi se odgovor na gornje vprašanje glasil tako-le:

Povečanje novčaničnega obtoka vsebuje v sebi stvarne razloge za kvarjenje dinarja samo tedaj, ako je nova emisija izvršena na podlagi državnega dolga. Nova emisija pa, ki je izvršena na podlagi bankarskega pokritja, ne vsebuje niti enega stvarnega razloga, kateri bi mogel izzvati padec dinarja, odnosno povečanje ačije. Naravno pa, ker ačija pri nas že obstoji, ni izključen psihološki vpliv, ako tudi manjka stvarnih razlogov za to.

Mogoče je namreč, (ako hočete, tudi jako verjetno), da se v publiku, katere ne preiskuje, kako je došlo do povečanja novčaničnega obtoka, vera v dinar še bolj izpodkoplje in da vsled tega kurz dinarja še bolj pada.

Tako se torej mi nahajamo v sledeči dilemi: Ali naj zadovoljimo po-

Dr. Milan Todorovič:

Vprašanje povišanja novčaničnega obtoka.

(Konec.)

Ali konstatacija, da je vprašanje težko, ako hočete, jako težko, ne oprošča dolžnosti, da se nanj odgovori, odnosno, da se ga reši — in z ozirom na to podajamo svoje mnenje na višje postavljena vprašanja.

Opomnili smo že, da so bančne novčance vsled dekreta o prisilnem kurzu in o odpravi obveze glede konvertiranja pretvorjene v papirni denar. Vsled tega izpremenjena je i narava i funkcija bančne metalne podlage. Dokler je bila banka obvezana, da konvertira prezentirane novčance, je bilo težišče metalne podlage v tem, da tvori sredstvo, čigar cilj je bil zagotoviti likvidnost, to je odstraniti nevarnost, katere je mogla nastopiti, ako bi bilo večje število novčanic v gotovem trenutku prezentirano za zameno. Sedaj pa, ko je obveza o konvertiranju

suspendirana, je ta funkcija metalne podlage nehala in njena vloga je izenačena z vlogo drugih bančnih aktiv, to je, ona služi kot garancija bančne solventnosti, služi kot garancija za bančne dolgove, — skratka: težišče bančne podlage je preneseno od likvidnosti na solventnost.

S tem pa je, kakor se vidi, izbrisana razlika izmed ene in druge vrste bančnih aktiv. Aktiva v metalni podlagi so izenačena z aktivimi v meničnem porfeju (predpostavlja se seveda, da so vedno sigurne menice), — in vsled tega postaja odveč določilo o gotovi relaciji (1 : 3) izmed ene in druge vrste aktiv.

V ostalem naj poudarimo, da je po zakonu določena relacija vsled obstanka ačije že zdavnaj izpremenjena; nominalna relacija 1 : 3 obstoji i danes, realno razmerje pa, to je vrednost enega aktiva proti drugemu je izpremenjen. 440,686.502 milijona dinarjev metalne podlage je vredno danes mnogo več nego ena tretjina 1.379,691.963 meničnega portfelja, — tako da bi tudi po principu »tretjine metalnega pokritja« bila rektifikacija potrebna.

Kako bi vplivalo povečanje novčaničnega obtoka na kurz dinarja, odnosno na ačijo?

Pri naši publiku in na žalost tudi pri mnogih merodajnih faktorjih obstoje glede problema ačije popolnoma napačna pojmovanja, tako da bi bilo neobhodno potrebno, da se razjasni ta problem. Na tem mestu ne moremo v detajle tega vprašanja, ali osnovne stvari moramo podčrtati.

Ačija je nastala vsled tega, ker je država vzela posojilo pri Narodni banki in ker je na podlagi tega posojila banka emitovala novčance, nadalje ker je kot posledica tega ukinjena njena dolžnost glede konvertiranja novčanic. Brez ukinjenja te obveze ni dana niti teoretična niti praktična možnost za obstoj ačije.

Dolžniško-upniško razmerje med banko in državo se mora dalje označiti ne samo kot glavni, marveč kot edini vzrok, ki je napravil in ki vzdržuje ačijo. Drugi vzroki, katere publika rada navaja kot vzroke ačije, tako na primer plačilna bilanca, špekulacija bank itd., ne morejo, kakor je že naglašeno, nikdar napra-

pisje, umetnost itd., tako da se je ta stroka moderne kulture pridobila ves izobražen svet.

Polagoma je dosegla potreba po poštnih vrednotnicah v posameznih državah ogromne količine, ki so prišle v promet ter se pomnožile vsled sprememb v državni obliki, v valuti ali drugih okolščin, s kraška število izdaj je naraščalo od leta do leta in danes jih imamo preko 60.000 v območju svetovno-poštne zveze.

V tem številu pa še razne, posebno iskane razlike v barvi, tisku, obliki itd. niso zapopadene.

Kmalu so izdajne države izbrile pošto znamko kot finančni pripomoček s prav dobrim uspehom, osebno države manjšega obsega; izdajali so začele zaloge, ki so v pretežnem delu namenjene za filatelistični trg; bodisi da so se te znamke kar pred veljavno dobo ali pa pozneje prodale veletrgovcem.

Okoli leta 1890. sklenile so države Honduras, Nikaragua, Salvador in Ekvador s Hamilton Bank Note Co. pogodbo, po kateri jim to podjetje dobavlja za eno leto potrebne poštne znamke brezplačno, po poteku te dobe ostanejo vsi ostanki znamenih zalog ter izvirne fiskalne plošče lasti fiskarne, ki je nato z ogromnim dobičkom razpečavala to filatelistično blago med zbiratelje.

Prihodnje leto so si omenjene države privoščile isti poceni dobavni način, kar se je ponavljalo skozi par let, dokler ni bil cel svet preplavljen s takozvanimi »Monopol-znamkami«.

Spekulacija v znamkah se je poprijela, seveda v milejši obliki, tudi občinstva. Znamke manjših vrednosti so se kratkoma pri pošlah kupile, uprava pa je bila prisiljena k novi emisiji, prejšnjo pa so spretni spekulanti z lepim dobičkom zopet vrgli na trg.

Clovek, ki se ne bavi s to vrsto trgovskega blaga, niti ne pojmuje, koliko se ga na svetu absorbira.

Posebna stroka filatelistične znanosti se bavi z raznimi redkosti, ki zahtevajo intenzivno poglobitev v to panogo; take redkosti so večinoma v posesti starejših trgovcev, ki oprezno opazujejo vse pojave na svetovnem trgu.

Središča za značni trg so svetovna mesta: London, Pariz, New-York in Berlin, kjer so nakupičene v ogromnih skladiščih in zbirkah znamke v vseh sedanjih in prejšnjih izdajah celega sveta; vrednost tega blaga se v številkah sedanje naše valute komaj izrazi da.

Posamezni komadi se cenijo na milijone v dinarjih in ti niso ravno redki.

Zadnji čas se uprizarjajo v teh trziščih značne dražbene razprodaje; v krasnih, dragoceno vezanih in umetno izdelanih cenikih ponujajo trgovci svoje blago zbiralcem, ki pridejo iz vseh delov sveta, da izpopolnijo svoje zbirke z dragoceni-

mi komadi; na teh dražbah se ponujajo komadi izvanredne redkosti, ki dosežejo seveda pravcato bajne cene.

Zbirka avstrijskega državljanja Ferrari-ja, ki je bila splošno znana kot jako dragocena, se je nedavno razprodala v Parizu na javni dražbi. Znamenita je ta zbirka z ozirom na njeno politično ozadje; bila je glasom oporoke posestnika podarjena državnemu poštnemu muzeju v Berlinu; Francija pa je zbirko zasegla ter jo pred kratkim razprodala. Najvišja cena, ki jo je ena znamka te zbirke dosegla, je bila 300.000 frankov; bila je to poštna znamka za 1 cent, v črnem tisku na rožnatem papirju države British-Guiana iz leta 1856.

V Berlinu se je pred kratkim prodal ovitek nekega pisma z dvema avstrijskima znamkama iz leta 1850. s takozvanim »tokajskim predromom« za 20 milijonov; nekaj pozneje se je plačalo za takozvano »Doppelgenf« 68 milijonov.

Zvišanje poštnih pristojbin, ki je v zvezi z razvedenovanjem valute, je povzročilo, osebno v Nemčiji, izdajo poštnih vrednotnic, ki predstavljajo že v posameznem tisočake.

V predvojnem času je edino Angleška imela res visokovredne poštne znamke v obratu, tako n. pr. 5 pfundov za veliko Britanijo, 20 pfundov za Natal. Nenavadne so bile braziljanske po 1.000.000 reis. Take in enake vrednotnice so služile večinoma za brzozjavne pristojbine ter druge plačilve; v poštnem prometu so bile redke.

Zadnji čas je Rusija izdala znamko za 1.500.000 rubljev (Aserbeidschau 1922) in Nemčija je primorana k izdaji 5000 mark znamk, pripravljajo pa še novo emisijo za 10.000 mark, ki v kratkem izide.

Ogrsko posojilo.

Srečna pot mednarodnega posojila, ki si jo je izbrala Avstrija, je postala vzpodbuda tudi za druge. Rekli smo že opetovano, da bodo morale kreniti tudi druge države po nji; omenili smo to že v zadnjem članku o mednarodnem deviznem trgu. Ravnatelj zveze ogrskih industrijcev, dr. M. Tenyö, znan ogrski gospodarski politik, pravi o posojilu in načinu preskrbe to-le:

Zveza narodov odpošlje posebno komisijo na Ogrsko, da prouči položaj državnega gospodarstva, tako v političnem kakor v finančnem oziru. V političnem oziru je treba ugotoviti, če Ogrska res uporablja večje vsote za oboroževanje in če podpira nezakonite vojaške organizacije. V finančnem oziru bo komisija ugotovila: prvič, kateri vzroki povzročajo deficit v proračunu, drugič, kako in v kakšni izmeri bi se dali dohodki države dvigniti. Najbolj natančno se bo bavila komisija

svojo kreditno politiko, to je, ona mora dajati posojila samo na podlagi prvorednih trgovskih menic. Mi ne moremo pridodati niti enega momenta značajni opombi, katero je nam nasproti napravil predstavnik Narodne banke. Glasom te pripombe čisto trgovske menice pri nas še niso udomačene: kjer ni trgovskih menic, tam ni emisijske banke; odbijajoč rigorozno eskont finančnih menic s podpisami iz prijaznosti bo Narodna banka brezdvomno vplivala na to, da se pri nas udomačijo v večji meri trgovske menice.

Skraini čas je, da mi dobimo emisijsko banko, katere bo to ne samo po imenu, ampak tudi defacto. Da to dobimo, je dvojno potrebno:

a) da banka neha vršiti vlogo državne upnika;

b) da iz svojih aktiv izbrše vse nesigurne in dolgoročne terjatve.

Poprava: V zadnji številki se je pri tiskanju gornje razprave vrnila napaka. V zadnji vrstici prve kolone se naj glasi namesto »dolžnikom« pravilno »upnikom«.

seveda z vprašanjem onih državnih dohodkov, ki bodo služili inozemskemu kreditu za zastavo, torej z vprašanjem carine in tobačnega monopola. Zdi se mi, da ti dohodki še niso tako veliki, da bi nam lahko zagotovili večje posojilo, 500 do 600 milijonov zlatih kron. Zato bomo morali zastaviti še kakšen drug davek ali pa tudi državna posestva. Razčistiti se mora tudi vprašanje, ali naj v bodočnosti izdaja bankovce država ali zasebna banka. Gotovo je, da se mora primanjkljaj v proračunu kriti iz inozemskega posojila. Najbrž bomo prevzeli statut avstrijske notne banke.

Načrt posojila bo predložila zveza narodov obnovitveni komisiji. Če ga bo ta odobrila, bo šel spet nazaj na zvezo in obnovitvena komisija bo odpravila zastavne pravice. To bo pa trajalo najmanj šest do osem mesecev. Sele potem se bodo za-

Trgovsko sodišče.

Ali ima padanje vrednosti plačilnih sredstev za posledico neveljavnost zakupne pogodbe?

Pač jih je mnogo, ki jim je svetovna vojna naklonila bogastvo ali vsaj blagostanje, toda mnogo več je onih, ki z obupom zro na zle posledice uničujoče vojne. Niso med temi zadnji oni, ki trpe vsled padca in padanja vrednosti denarja. Med najbolj prizadetimi so neprevideži, ki svojih glavnih niso pravočasno spremenili v vrednote, ne sledeče padanju denarja, bodisi da bi bile te vrednote premične reči ali nepremičnine. Če so svojo glavnico naložili v posojilih, terjati imajo zdaj isto vsoto, vendar v izdatno zmanjšani vrednosti.

Nekako na istem so — čeprav so to le redki slučaji, — lastniki nepremičnin, ki so jih oddali v najem ali zakup proti gotovi vsoti in za daljšo dobo. V denarju plačljiva zakupnina je izgubila na vrednosti, med tem ko ima zakupojemalec iz nepremičnin še vedno iste koristi, oziroma če te ne izrazijo v sedanji denarni vrednosti, donajajo mu v zakup vzete nepremičnine v razmerju s plačevano zakupnino mnogo več, tako da je med dajatvijo zakupodajalčevo in med dajatvijo zakupojemalčevo nesorazmerje, ki napravi na človeka naravnost čul nepravičnosti.

S takim slučajem se je imelo baviti trgovsko sodišče v sledečem:

Ob Savinem pritoku je imel posestni prednik današnjih dveh tožiteljev I. I. svoje posestvo, na katerem sta bila ob vodi tudi mlin in tovarna z izdatno vodno močjo.

Precej oddaljena od tega posestva, že v sosednji vasi, je bila druga tovarna A. Tej tovarni je I. I. z zakupno pogodbo z dne 9. jan. 1861 oddal v zakup svojo tovarno in mlin s pritklinami, del dvorišča in oboje obstoječe rake. Zakupnina se je določila na 4095 gld. a. v. in zakupna doba ima trajati do popolnega nehanja zakupnice tovarne A., tako da se morajo smatrati v zakup dani prostori kot neodločljiva pritklina tovarne A. Obe stranki sta se izrecno odrekli pravici odpovedati zakupno pogodbo in zahtevati razrušitev, izvzemši edini slučaj, če bi zakupnica dogovorjene zakupnine skozi dve leti ne plačala.

Pogodba se je na v zakup danem zemljišču vknjižila.

L. 1891 se je sklenila med tovarno A. in med takrat še ml. otroci zakupodajalca I. I., med katerimi sta bila že sedanja tožnika, dodatna pogodba, s katero se je prepustila tovarni A. izraba vse vodne sile ob levem bregu za nadaljno letno zakupnino 905 gld. Glede zakupne dobe in odpovedi so ostala v veljavi določila prvotne pogodbe iz l. 1861. V tej dodatni pogodbi je pa že govor o tem, da namerava tovarna A. prej ali slej porabiti vso vodno silo za električni prenos te sile na svojo tovarno A. in so zakupodajalci v to svrhu dovolili tovarni A. tudi še razne servitutne pravice na svojem posestvu.

čela resna pogajanja z inozemskimi denarnimi skupinami. Najbrž se bo omejila Ogrska na angleški in ameriški denarni trg, ker ne bo hotela biti odvisna od sosednih držav. Nam je na tem, da je naše razmerje do sosedov bolj prijateljsko, pa ne pod pritiskom kakšnega posojila, temveč potom trgovskih pogodb, ki jih bomo morali še skleniti. Za nadaljno obnovo je položaj ugoden. Z ureditvijo državnega gospodarstva in ureditvijo inflacije se bo naša krona stabilizirala in denar bo dobil zopet moč in veljavo. Možnosti za način posojila je več: bodisi tako, kakor je napravila Avstrija, da so garantirale vse zvezi narodov pripadajoče države, ali pa samo z odpravo zastavnih pravic in bi morali iskati posojilo mi sami. V tem slučaju sem prepričan, da se bo angleški kapital interesiral za nas tudi brez mednarodne garancije.

Vsa zemljišča, prej lastna posestniku predniku tožiteljev I. I., prešla so potem na sedanja tožitelja, ki sta l. 1900 zopet sklenila s tovarno A. dodatno pogodbo, s katero sta med drugim prepustila tovarni A. na razpolago svet, kolikor ga je bilo treba za razširjenje vodnih naprav in so se vse pravice tudi iz dodatnih pogodb vknjižile.

Tovarna A. je l. 1920 z vsemi napravami prešla v lasti sedanje toženke, ki je po trditvi tožiteljev električno napravo razširila in sploh zgradila naprave v takem obsegu in na tak način, kakor bi imelo to trajati za večnost; saj določiti se ne more obratovanja tovarne A. niti s 100 ali 200 leti naprej.

Tožitelja trdita nadalje, da se upoštevajo na eni strani prvotno izrabljanje vodnih sil z malenkostnimi sredstvi, na drugi strani pa obseg, ki so ga naprave že do danes dosegle, mora reči, da toženka izrablja zakupne pravice v sto in dvestokrat višji meri kot je bilo to mišljeno med pogodniki v letih 1861, 1891 in 1900. Tudi vse tri zakupne pogodbe ne odgovarjajo določbi § 1090. o. d. z., da se z rabokupno pogodbo dobi pravico porabe določene reči za določeno dobo; pač pa dajejo toženki zakupne pravice za dobo, ki po človeški pameti presega vsako, pri takih pogodbah navadno mišljeno dobo trajanja.

Tudi zakupnina po trditvah tožiteljev ni primerna. S prvo pogodbo določena na 3900 goldinarjev konv. veljave ali 4095 gld. av. v., se je zvišala z drugo pogodbo za 905 gld. in zdaj dobivata tožitelja letnih 10.000 kron, dasi napravljata toženka v svojem obratovanju milijonske dobičke. Vsled tega sta tožitelja vložila proti tovarni A. tožbo in predlagala sodbo, da zakupne oziroma dodatne pogodbe iz l. 1861, 1891 in 1900 pravno ne obstojajo in da je toženka dolžna dovoliti zemljejnizni izbris zakupnih pravic. Izpodbijala sta pa tožitelja pogodbe 1.) ker so bile neveljavno sklenjene; 2.) ker so pri sedanjih razmerah contra bonos mores (profi dobrim navadam), ko dajejo na eni strani toženki čezmerne dobičke, na drugi strani pa tožiteljema odškodnino, ki ni v nikakem azmerju več s profidajatvijo; 3.) ker je bistvena izprememba vrednosti plačilne jednote, kakor je zdaj nastala pri jugoslov. kronah pri odpeljavih pogodbah za prizadeto stranko vis major (višja sila), ki opravičuje odstop od pogodbe.

Toženka je ugovarjala, da so bile vse tri pogodbe veljavno sklenjene. Sklenile so se res za dolgo dobo, celo za nedogledno dobo, vendar je pa doba, določena na ta način, da ima pogodba veljati do prenehanja tovarne A., do česar zamore priti iz raznih povodov. Če se je zakupnina vsled manjše kupne moči denarja postala preniška, to ne more vzeti pogodbam veljavnosti.

(Konec sledi.)

M. Savić:

Naša industrija in obrt.

(Nadaljevanje.)

Leta 1920 se je uvozilo gladkih bombaževih tkanin, ki tehtajo preko 120 kg na kvadratni meter 9 milijonov 613.000 kg v vrednosti 765 milijonov 428.395 Din. Gladkih tkanin, ki tehtajo na kvadratni meter od 60 do 120 kg, se je uvozilo 2.214.899 kg v vrednosti 223.545.096 Din in tkanin v teži pod 60 gr pa 41.255 kg za 4 milijone 682.140 Din. Žepnih robcev, ruč in šamij za na glavo se je uvozilo 279.758 kg v ceni 20.881.362 Din. Zameta, pliša in ostalih podobnih tkanin se je uvozilo 355.961 kg za 46.355.997 Din. Uvoz bombaževih konfekcije je znašal 280.724 kg v ceni 33.859.858 Din.

Celokupni uvoz bombaževih tkanin je torej znašal 12.744.342 kg, v čemur ni vračunan uvoz vezenin in čipk. Ako vzamemo v račun, da en razboj naške v onih kvalitetah, katere smo uvažali letno povprečno 1000 kilogramov, bi nam bilo treba še 12 tisoč 744 razbojev, da bi krili potrebo tuzemstva. Ako vzamemo za merilo tkalnico užiške tkalniške delavnice, potem bi potrebovali še sto takih tkalnic. Ako pa vzamemo za merilo tkalnico Kosta Ilića in sinovi v Leskovcu in v Beogradu, potem bi nam bilo treba še 24 takih delavnic. Ako vzamemo za merilo tkalnico v Dugi Resi, potem bi potrebovali še 10 takih tkalnic.

Ako upoštevamo celokupno izdelavo tkanin domače industrije, kakor tudi velike industrije s pet milijoni kilogramov, potem bi nam bilo treba za knite domače potrebe 2 in polkrat večje i domače, kakor tudi fabriške industrije. Ako pa upoštevamo samo tovarniško industrijo, potem bi morala biti štirikrat tako velika, da bi krila potrebe industrije. Uvažajoč dejstvo, da je bombažna industrija zelo važna gospodarska industrija, ker bi zaposljevala okrog 10.000 delavcev in da je še večjega pomena za narodno obrambo, bi bilo treba z vsemi sredstvi delovati na to, da se pri nas razvije racionalna bombažna industrija, ki bi krila potrebo države v mirnih dobah, kakor tudi za slučaj vojne.

V celi sedanjosti pri nas obstoječi industriji bombažnih tkanin so upravniki, predelavci in mojstri tujci in zato bi bilo treba gledati na to, da se šolajo naši ljudje, da bi lahko izmenjali tujce. Za potrebe bodoče industrije pa bi bilo treba še štirikrat več strokovnjakov.

Da bi dobili strokovnjake bi bilo treba:

1. V inozemskih tkalstvih šolah na Češkem in v Nemčiji šolati čimvečje število nadarjenih in marljivih strojnih ključavničarjev in tkalcev, kakor tudi absolventov strojnega oddelka srednje tehnične šole za tkalske mojstre in za apreturne mojstre.

2. Najmanj dvanajst maturantov bi bilo treba šolati za bodoče upravitelje tkalnic.

3. Pri večjih tovarnah, kakor pri Ilićevi tovarni v Beogradu in v Leskovcu, dalje pri Ristićevi tovarni v Nišu in v Užicah bi bilo treba osnovati večerne tkalske šole za delavce in delavke.

4. V Dugi Resi in v Trziču bi bilo treba osnovati večerne tekstilne šole.

5. Napisati odnosno prestaviti in izdati bi bilo treba knjigo o predenju, tkanju in barvanju ter apreturi bombaža in njegovih izdelkov.

(Dalje sledi.)

ITO ZOBNA PASTA je moderno in najboljšo sredstvo za čiščenje zob.

Trgovina.

Stalna trgovska delegacija v Zagrebu. Dne 4. t. m. so novosadski trgovci imeli konferenco, na kateri so sklenili, da se bo finančnemu ministru predlagalo, naj se v Zagrebu konstituirajo stalna delegacija trgovcev iz cele države. Predmetna delegacija bi bila posvetovalni organ

finančnega ministristva v davčnih vprašanjih. Istočasno se je sklenilo, da se bo od ministristva financ zahtevalo, naj ustavi dosedanje izterjavanje davkov in da dovoli vojvodinskim trgovcem izplačevanje v obrokih. Te predloge bo predala finančnemu ministru delegacija, sestojča iz 10 članov novosadske trgovske in obrtniške zbornice.

Možnost izvoza krompirja v Italijo. Po najnovjših informacijah se ceni italijanski letošnji pridelek krompirja na 10 milijonov kvintalov, tako da je konsum, ki znaša letno povprečno 15 do 16 milijonov, nepokrit in da bo potreben uvoz iz inozemstva. Do sedaj se je dovolilo samo uvoz izbranega krompirja za seme. Uvoz krompirja za konsum se pa iz sanitarnih razlogov, v glavnem pa v svrhu zaščite italijanskih producentov krompirja v zgornji Italiji in v neapoljskem okrožju, ni dovolil. Z ozirom na velik letošnji manjko v produkciji bo Italija primorana uvažati inozemski krompir. Do sedaj se ni čulo še ničesar o preklicu prepovedi uvoza, toda pričakuje se, da bodo v kratkem izdana gotova izjemna določila.

Poljska trgovska bilanca je aktivna. Vrednost uvoza je znašala 78 milijonov 300.000, vrednost izvoza pa 102 milijonov 160.000 z. frankov. Ker je ostala vrednost izvoza neizpremenjena, je povzročilo aktivnost bilance edino znižanje vrednosti uvoza.

Skladišče našega cementa na Dunaju. Beočinska tovarna cementa, katere proizvodi so znani po celem svetu, je otvorila na Dunaju lasno skladišče cementa.

Industrija.

Preosnova tekstilne tovarne. Ministrstvo za trgovino in industrijo je odobrilo z odlokom dne 17. septembra 1923, VI. št. 4602, da sme »Tekstilana« komanditna družba za izdelovanje sukna in suknenih izdelkov A. Kajfež in tov. v Kočevju gg. Anton Kajfež, veleindustrialec, in Josip Rölher, trgovec, oba v Kočevju, ustanoviti delniško družbo z imenom »Tekstilana«, tovarna sukna d. d. v Kočevju. — Namen družbe je na družba v Kočevju gg. Anton Kajfež, veleindustrialec in Josip Rölher, trgovec, oba v Kočevju, ustanoviti delniško družbo z imenom »Tekstilana«, tovarna sukna d. d. v Kočevju. Namen družbe je prevzeti, obrabovati in razširiti tvornico za sukno, ki jo ima v Kočevju firma »Tekstilana«. Osnovna delniška glavniica znaša 6.000.000 dinarjev ter je razdeljena na 60.000 delnic po 100.— Din, ki so v gotovini popolnoma vplačane in se glase na imetnika. Ta glavniica se more po sklepu občnega zbora zvišati do 12.000.000 dinarjev brez predhodne državne odobritve.

Stroji za špičenje svičnikov THE REX CO., LJUBLJANA.**Denarstvo.**

Iz obtoka vzeli italijanski državni denar. Italijanski listi objavljajo uradni dekret, glasom katerega se vzamejo iz obtoka državne note (blagajniški boni) za 1 liro z dnem 31. decembra 1923 in državne note za 2 liri z dnem 31. decembra 1924. Po teh dneh se navedene note ne zamenjajo več.

Proračun Prage za l. 1924 izkazuje 140 milijonov Kč deficita. Izdatki znašajo 441 milijonov, prejemki pa le 301 milijon Kč.

Pogajanja o avstrijskih bančnih kondicijah. Glasom dunajskih vesti, so se vršile zadnje dni razprave industrije z bankami o bančnih kondicijah. Industrija zahteva načelno, da naj bi se končno veljavno fiksirale in prav tako specificirale različne postranske pristojbine.

Zamenjava obrabljenih bankovcev po 25 in 50 par in po 1 dinar. Po razpisu generalne direkcije državnega računovodstva št. 100.143 od 17. avgusta t. l. ne smejo finančne deželne blagajne in davčni uradi zamenjavati obrabljenih in poškodovanih bankovcev Narodne banke za nove novčaničke Narodne banke (po 5, 10, 100 in 1000 Din), pač pa morajo zamenjavati obrabljeni papirnati drobiž po 25 in 50 par in po 1 dinar z bankovci Narodne banke in pa pokvarjene bankovce Narodne banke z novčanicami po 25 Din 50 par in po 1

dinar. — Glede na ta razpis je delegacija ministristva za finance z odlokom z dne 5. oktobra t. l. davčnim uradom sporočila, da smejo, kolikor pač blagajniška zaloga dopušča, zamenjati vsako količino obrabljenih novčanic državne izdaje (po 25 in 50 par in po 1 dinar) z bankovci Narodne banke. Na pristojnem davčnem uradu se torej lahko vsak čas zamenjajo obrabljene novčaničke po ¼ in ½ dinarja in po 1 dinar z bankovci po 5, 10, 100 in 1000 Din, ampak samo obrabljene, ne pa tudi takih, ki so za promet še sposobne. Ker je pa zamenjava odvisna od vsakokratne blagajniške zaloge davčnih uradov, je potreben sporazum z davčnim uradom, v kolikem znesku in kdaj naj se zamenja.

Bankovci v priporočenih pismih. Poštna uprava je opazila, da pošiljajo posamezniki inozemskim tvežkam, katere jim dobavljajo blago, v velikih množinah bankovce po 1000 Din v priporočenih pismih. Največ takih pisem gre v Češkoslovaško. Zaradi tega so dobili poštni uradi naročilo, da na priporočena pisma, ki gredo v inozemstvo, prav posebno pazijo.

Plačilo terjatev v staroavstrijskih kronah na Poljskem. Najvišji sodni dvor v Varšavi je dne 5. junija t. l. odločil, da se more na Poljskem smatrati za popolno plačilo terjatev v staroavstrijskih (predvojni) kronah le plačilo takega zneska, čigar notranja vrednost usreza notranji vrednosti staroavstrijskih kron.

Davki.

Davčno okrajno oblastvo v Radovljici uradno objavlja, da je dovršilo odmero davka na poslovni promet za leto 1923 onim davkoplačevalcem, ki plačujejo ta davek pavšalno, t. j. za obrate in podjetja, katerih letni promet v preteklem letu ni bil manjši nego 15 tisoč dinarjev, a ne večji kakor 360.000 dinarjev, dalje vsem davkoplačevalcem, katerih promet v letu 1922 ni presegal 15.000 Din. Predpisani izkazi bodo razgrnjeni v času od 16. do všteti 30. novembra t. l. Prizivni rok poteče dne 15. dec. t. l. — V Sloveniji obstoja stara navada, da finančno deželno oblastvo v Uradnem listu objavi enoten rok za vložitev napovedi, izjav itd. za vsa davčna oblastva. Tako je določen enoten rok za dohodnino, pridobnino in rentnino. Le glede davka na poslovni promet se je napravilo izjemo, dasi bi mogli ravno glede tega davka, ki daleko presega višino ostalih davkov, pričakovati, da se bo finančna uprava držala stare navade, če ljudi zakon izrecno ne določa, da bi moral biti rok enoten za vsa davčna oblastva in objavljen v Uradnem listu.

Carina.

Znižanje uvozne carine na prašiče v Švici. Ker se zadnje čase cene prašičjega mesa stalno dvigujejo, je švicarski zvezni svet carino na uvoz prašičev začasno znižal in sicer za težo nad 60 kg od 50 frankov na 30 frankov in za težo pod 60 kg od 40 frankov na 24 frankov kos. Znižanje se je uveljavilo dne 15. oktobra t. l. in velja za enkrat do dne 1. decembra t. l.

Pogajanja med Italijo in Češkoslovaško za carinski dogovor. Danes je prispelo v Rim odposlaništvo češkoslovaške republike v svrhu pogajanj za sklenitev carinskega dogovora, ki bo dopolnil trgovinsko pogodbo, sklenjeno med Italijo in Češkoslovaško dne 24. marca 1921. Pogajanja se bodo otvorila jutri v palači Chigi.

Šola za carinike v Beogradu. V Beogradu so zadnje dni otvorili šolo za carinike, ki bo trajala 1 leto. Šola poseča nad 60 carinskih uradnikov.

Promet.

Zvišanje poštinih in telefonskih pristojbin v Avstriji. Avstrijsko generalno poštno ravnateljstvo namerava izza dne 1. decembra t. l. znova in izdatno zvišati poštno in telefonske pristojbine.

Iz poštne prometne službe. Po ministrski naredbi št. 35948 s 1. junijem t. l. uvedena ambulanta pošta Ljubljana—Tržič in obratno se je s 4. novembrom t. l. začasno ukinila. — Po nalogu poštne ministristva št. 66901 z dne 18. oktobra t. l. se je odprla na progi Ljubljana—Zidani most—Zagreb—Brod s 5. t. m. ambulanta pošta Ljub-

ljana—Brod 91 in pričeni s 7. novembrom t. l. začne poslovati ambulanta pošta Brod—Ljubljana 91. Na progi Ljubljana—Zagreb boste omenjeni ambulanti pošli posredovali celokupni poštni promet, izvzemši vrednostne pakete čez 5000 dinarjev vrednosti, na progi Zagreb—Brod pa samo navadne pakete in vrednostne pakete do 5000 dinarjev. Amb. L. Br. 91 bo prejela v prvi vrsti paketno pošto za Sarajevo in prehod. V Ljubljani in na Zidanem mostu po možnosti tudi paketno pošto za Zagreb in prehod. — Navedena poljuča pošta odhaja z južnega kolodvora ob 17. uri 35 min.

Avtonomija železnic v Rumuniji. V kratkem bo predložen rumunskemu parlamentu zakonski načrt o avtonomiji železnic. Železnice bi morale po avstrijskem vzorcu dobiti upravni odbor, v katerem bi se nahajali delegati trgovskega stanu, kmetov, finančnega ministristva, generalnega štaba, kakor tudi trije inženirji in eden državni odvetnik. Delegete bi imenoval ministrski svet a potrdil bi jih kralj.

Trgovski register.

V trgovski register so se vpisale naslednje firme: 1069. Sedež: Ljubljana, Besedilo firme: R. Krainer; 1070. Sedež: Maribor. Besedilo firme: P. Erzin; 1071. Sedež: Tržič. Besedilo firme: J. Lopac; 1072. Sedež: Velenje. Besedilo firme: Ivan Sever. — **Izbrisale so se naslednje firme:** 1075. Sedež: Gorenji Logatec. Besedilo firme: Ivan Sajovic; 1076. Sedež: Ljubljana. Besedilo firme: Makso Zalokar; 1077. Sedež: Vrhnika. Besedilo firme: Tomaž Habe.

Razno.

Zborovanje za razmah Italije v inozemstvu. V nedeljo predpoldne ob 11. uri se je otvorilo v dvorani Verdijevega gledališča v Trstu zborovanje za gospodarslveni razmah Italije v inozemstvu v prisostvu grofa Turinskega, ministra kolonije Federzonija, tržaškega župana dr. Pitacca ter velikega števila udeležencev in povabljenega občinstva. Pri otvoritvi so govorili prof. Livio Livi, predsednik pripravjalnega odbora, tržaški župan dr. Pitacco, minister za kolonije Federzoni in posl. Alfredo Rocco, ki so orisali v daljših govorih pomen zborovanja. Popoldne ob 5.30 je bila otvorjena v dvorani trgovske visoke šole pod predsedstvom prof. Livia Livi prva redna seja, na kateri je bilo izvoljenih šest odsekov in sicer 1) finančni, 2) industrijski, trgovinski poljedelski, 3) odsek za prevozna sredstva in občila, 4) odsek za izseljeniška vprašanja, 5) za kolonije in 6) za organizacijo propagande v inozemstvu. V ponedeljek predpoldne ob 9.30 se je začelo delo po posameznih odsekih. Odsek za propagando v inozemstvu je razpravljal o tozadevnih poročilih, katerih je bilo predloženih štirinajst. Na tej razpravi je bilo podanih par izjav, ki se neposredno tičejo tudi julijskih Slovanov kot narodne manjšine. Dr. Sparlaco Muratti je namreč govoril o pomenu društva »Dante Alighieri« z ozirom na organizacijo italijanske propagande v inozemstvu. V svojem govoru je naglašal, da je bilo društvo »Dante Alighieri« ustanovljeno predvsem v svrhu podpiranja iredentističnega gibanja, a je potem širilo svoj delokrog in se posvetilo skrbi za one Italijane, ki se nahajajo v inozemstvu in jim preli vsled tesnih stikov z drugimi narodi nevarnost poljučenja. To nevarnost uspešno pobija onih 100 podružnic, ki se nahajajo v inozemstvu in skrbijo za pouk italijanščine v tistih krajih, kjer je italijanski jezik zastavljen ali se celo ne poučuje. V ta namen vzdržuje »Dante Alighieri« otroške vrtnice, ljudske in srednje šole. Iz teh podalkov — je zaključil govornik — je razvidno, da ne morejo biti vsikdar preobilne one podpore, ki jih dajejo društvu »Dante Alighieri« vlada ter jav-

ne in zasebne ustanove, da mu pomagajo vršiti ravnokar omenjeno vzvišeno nalogo in pa ono drugo, ki je še veliko težja, namreč nalogo narodne asimilacije. In ta poslednja naloga obstoji v tem, da se začnejo obrazovati Italijani tudi v mejah države že od najnežnejše mladosti. — Tako se je že ob samem začetku zborovanja za gospodarski in trgovski razmah Italije v inozemstvu smatralo za umesno propagirati izboljšanje narodnih manjšin, priključnih k Italiji. — Najvažnejši izmed sklepov vseh skupin so oni, ki se tičejo ekspanzije na Vzhod poročevalca Januzzi-ja, ki je rekel: »Italija je revna dežela in ne zadoštuje za svoje številno prebivalstvo. Zato pa si ne more ustvariti svojega bogastva v notranjosti. Mora ga iskati drugodi, predvsem pridobivajoč z delom svojih sinov močno prevladanje v gospodarsko-trgovski ekspanziji na Vzhodu. Naša akcija se mora vršiti proti Levantu, kamor naj gre naša kvantitativna emigracija in kamor naj se izvažajo naši produkti in od koder naj dobivamo surovine, katerih je polno na Vzhodu. Da se nameravana penetracija posreči, treba da poznamo psiho mladega Orijenta, njegovo kulturo, jezike in aspiracije.« Nato opozarja na Orijentalni zavod v Neaplju, ki naj pomaga odslej najuspešnejše pri italijanski ekspanziji na Vzhod.

Konjski izvozni sejmi na Ogrskem. Tekom tega meseca se vršita na Ogrskem še dva velika sejma za konje in sicer dne 15. do 17. t. m. v Vezprem in od dne 28. do 30. v Budimpešti. Izvozna pristojbina na teh sejmih kupljenih konj znaša: pri toplokrvnih konjih 70.000 ogrskih kron, pri mrzlokrvnih konjih pa 50.000 ogrskih kron.

Mednarodna plačilna bilanca Ogrske. Ogrska plačilna bilanca je pasivna za približno 294 milijonov zlatih kron. Popravili bi se dala edino, ako se Ogrski posreči doseči ugodno posojilo. Sicer se ogrska krona ne bo mogla ubraniti popolnega propasta.

Razstava mlečnih izdelkov v Milanu odložena. Kakor poroča naš generalni konzulat v Milanu, se je razstava mlečnih izdelkov, ki se je imelo vršiti tekom tega meseca, odložila do aprila 1924.

Stroški za preživljanje v Avstriji. Indeksna številka za preživljanje, ki je znašala v l. 1914 še 2.13, se je do konca l. 1920 dvignila na 100, do konca l. 1921 na 989.21 in do konca l. 1922 na 19.932.18. Tekom l. 1923 je dosegla začetkom novembra 25.376.71.

Brezposelnost v Avstriji. Število brezposelnih oseb, ki prejemajo podpore, se je v prvi polovici meseca oktobra t. l. znižalo od 79.956 na 77.923.

Indeksna številka češkoslovaške veletrgovine se je tekom meseca oktobra 1923 dvignila za 1.6% na 973.

Avstrijska finančna politika. Avstrijski finančni minister Kienböck je v nekem industrijskem klubu predaval o finančni politiki vlade ter uvodoma opozarjal na stabilizacijo valute. Povdarjal je, da znaša kritje deviznega zaklada narodne banke po sedanjem kursu 87 procentov. To kritje gre daleko preko tega, kar predpisuje člen 85.

bančnega štalula za čas po 15 letih. Glede budžeta je izjavil, da izkazuje za prvo pollelje 1923 primanjkljaj 23³/₁₀%. Meseci julij, avgust in september kažejo še ugodnejšo sliko, tako da se bo prišlo v tem letu pod 20% in bo znižan deficit za finančno leto 1923 še pod vsoto 2.6 milijard, ki je bila preliminirana. Minister je nato napovedal izdelavo davčnega načrta, ki je predviden že v državnem zakonu.

Konec indeksnih števil in števil po ključu v Nemčiji. Zlati tarif državne železnice. Prehod računanja v papirnatih markah k računanju v zlatih markah je označevala vsoprednost mnogih števil po ključu in specialnih indeksnih števil na vseh gospodarskih poljih. Ta predhodni štadij bi mogli označiti kot »mešano« ali »polovico« računanje v zlatu. V zadnjem času pa so se ta način računanja in z njim specialni indeksi drug za drugim umaknili »čistemu« računanju v zlatu. Za razvoj najmarkantnejša je uvedba preračunavanja tarifov v zlatu na nemških državnih železnicah s 1. novembrom za osebni, blagovni in paketni promet. Dosedanja temeljna števila, ki so bila blizu mirodnim, ostanejo kot podlaga tudi za bodoče preračunavanje tarifov, le s to razliko, da se izvrši pomnožitev z vsakočasnim kurzom zlate marke. Kurz za preračunavanje zlate marke na papirno se določi vsa kdan na podlagi uradnega dolarskega kurza na berlinski borzi ter sporoči telegrafično železniškemu osebju. Nov način zaračunavanja bo imel za posledico bistveno podraženje voznine napram voznini v zadnjih tednih, ki je bila radi katastrofe marke že daleč pod zlato paritelo.

Velika državna solarna. V seji Uprave državnih monopolov se je dne 5. novembra razpravljalo o zgraditvi velike solarne v Ulčinju, kar bi stalo 40 milijonov Din. Solarna bi mogla dobivati po 35 meterskih stolov soli ter bi lahko začela delati v letu 1926. Ako se to vprašanje povoljno reši in ako se obenem uredi dobra žel. zveza za solni rudnik v Kreki, bi naša država lahko dobila vso potrebno sol doma ter bi jo celo mogla izvažati.

Zagrebski zbor. Prijavnice za spomladni velesojm v Zagrebu, ki se bo vršil od 27. aprila do 5. maja 1924, se že razpošiljajo. Dobivajo se v uradu Zagrebškega zbora, Martinčeva ulica. Kakor nam poročajo, se je dosedaj prijavilo okoli sto razstavljalcev. Pri porazdelitvi mest, se bo v prvi vrsti upoštevalo domače producente.

Brezposelnost v Čehoslovaški tekom septembra 1923. Po poročilih ministrstva za socialno skrbstvo se je izdalo v prvi polovici meseca septembra 1923 soglasno statistički predmetnega ministrstva v Čehoslovaški republikli celokupno 57.000 osebam podpore zbog brezposelnosti. Od teh je bilo 40.000 moških in 17.000 žensk. K tem je prištetih še 50.500 družinskih članov. Na Češko pripade 41.000, na Moravsko in Šlezijo 10.000, Slovaško 6000. Poleg tega so podpirala privalna podjetja 41.700 delno brezposelnih. Število neposredno subvencioniranih brezposelnih oseb je sorazmerno s

prejšnjim mesecem (61.438 v avgustu) padlo. V mesecu septembru 1922 je dobilo podporo 34.128 oseb neposredno, 55.863 pa od privatnih podjetij.

Priglasitev žrebcev k licencovanju. Lastniki žrebcev, ki nameravajo v prihodnji plemenitni dobi, to je v letu 1924, svoje žrebce vporabljalati za plemenitev lujih kobil in stanujejo v mesnem okrožju ljubljanskem, naj te žrebce najpozneneje do 10. decembra 1923 priglasijo pri mesnem gospodarskem uradu v Ljubljani. Priglasijo naj se pismeno ali ustmeno in naj se obenem naznani ime in bivališče žrebčevega lasnika, pasmo in rod, starost in barvo. Za žrebce toplokrvne pasem pod 4 leti in za mrzlokrvne žrebce pod tremi leti se ne dajejo dopustila. Kdaj bo licencovalna komisija pregledovala žrebce in dajala dopustila, se svoječasno razglasi.

Tržna poročila.

Novosadska blagovna borza 6. nov. Na produktni borzi nolirajo: Pšenica, bačka 79-80 kg, 2%, ponudba 325, 79 do 80 kg, 100% kasa, 1 vag. 320.50, ječmen, bački, ponudba 255; bački 68 kg, duplikat kasa, 255; oves, bački, Beograd, 7 vag. 230; koruza, bačka, Subotica, 3 vag. 203-208; bačka stara 1 vag. 240; za september-marec 25% kasa, 1 vagon 255, za januar 100% kasa, 2 vagona, 205; za februar, duplikat kasa, 6 vag. 232.50-235; za marec, 3 vag. 320; za april-maj 10 vag. 255. Fižol, beli bački, duplikat kasa, 1 vag. 530; moka, baza »0«, duplikat kasa, 2 vag. 527.50, »0s«, ponudba, duplikat kasa, 3 vag. 520-525, »2«, 2 vag. 470-475, »5«, duplikat kasa, 1 vag. 425, »6«, 3 vag. 350; otrobi v juti vrečah, 2 in pol vag. 130. Tendence mlačna.

Cena za češkoslovaški premog se za november in december t. l. zniža za 10 češkoslov. vinarjev pri 100 kg.

Znižanje cen ogrski moki. Budimpeštanska žitna borza je bila pretekli petek zelo živahna. Pšenica od mlinarskega sindikata se je prodajala po 8900 K franko Budimpešta. Rž nolira nominalno 60.000 kron, franko Budimpešta. Cene za moko so se znižale: nular na 1880, druga vrsta 1280, sedma vrsta 920, osma vrsta 580; ržni: nular 1290 za 1 kg od mlina z vrečo in takojšnjo dobavo.

Dobava, prodaja.

Dobava firneža. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subolici se bo vršila dne 17. novembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave 6000 kg firneža.

Dobava modre galice. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subolici se bo vršila dne 23. novembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave 15.000 kg modre galice.

Dobava barve za žige in telegraf. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subolici se bo vršila dne 23. novembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave barve za žige in telegraf.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Trgovci, industrijci, naročajte „TRGOVSKI LIST“ in oglašajte v „TRGOVSKEM LISTU“

Veletrgovina
A. Šarabon
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
raznovrstno žganje,
moko
in deže'ne pridelke,
raznovrstno
rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo
in mlin za dišave z električnim obratom.

Ceniki na razpolago.

NA VELIKO IN MALO!
Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čevljarje, sedlarje, rinčice, podloge (belgier), nadalje potrebščine za krojače in šivilje, gube, sukanec, vezenino, svilo, tehtnice decimalne in balančne najceneje pri

JOSIP PETELINC
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

ADRIA
VANILIN - SLADKOR
PECILNI PRASEK

ADRIA - IZDELKI
LJUBLJANA
TELEF. 178.403

Priporoča se:
Špecerijska in delikatesna
veletrgovina in na novo
urejena zajutrkovalnica

T. Mencinger
Ljubljana
Sv. Petra cesta štev. 43
na dvorišču, vhod tudi iz Komenskega
ulice
Pražarna za
kavo z električnim obratom

LIUBLJANA
SINON GREGORČEVA ULICA 13
Telefon štev. 552
se priporoča
za naročila vseh v njeno stroko
spadajočih del.
Izvršitev točna in solidna!

„JUGOEKSIM“
EKSPORT TRGOVSKA DRUŽBA IMPORT
VEKOSLAV PELC IN DRUGOVI
V LJUBLJANI, VEGOVA ULICA 8

Trgovina s špecerijskim, kolonijalnim, materijalnim blagom, deželnimi in poljskimi pridelki in izdelki, mlevskimi izdelki, lesom in lesnimi izdelki ter manufakturo na debelo.

Pozor! **Pozor!**
Amerikanci obrtniki!
Naprodaj trgovska hiša

enonadstropna, na glavnem trgu v Cerknici, z vsem trgovskim inventarjem; v prilličju 1 kuhinja, 1 soba in trgovski lokal s kletjo, v l. nadstropju 5 sob. K hiši spada poslopje s tremi sobami, kuhinjo, malim vrtom, hlevom za 18 glav živine in vodovodom, skadišče za nekoliko vagonov blaga, navadni hlev s trgovsko tehtnico, šupa in skedenj z lepim vrtom. Hiši pripada gozdna in pašniška pravica. Pri hiši je že vpeljana trgovina z živino. — Vprašati: IVAN ZGONC, trgovec v Cerknici pri Rakeku.

Verfex

Pristopajte kot član k društvu **Trgovska Akademija!**